

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Filozofia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EFIP-R0-100, EFIP-R0-200, EFIP-R0-300, EFIP-R0-400, EFIP-R0-Q00
<i>Termin egzaminu:</i>	9 maja 2022 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2022 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 1. Klasyczna koncepcja filozofii. Zdający: 1) wyróżnia podstawowe dyscypliny filozoficzne, które wywodzą się z filozofii klasycznej: ontologię, epistemologię, logikę, etykę, filozofię polityki i estetykę; 2) umieszcza formułowane pytania i problemy filozoficzne w obrębie właściwej dla nich dyscypliny. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje różne rozwiązania problemu tożsamości i zmienności bytu, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] wieczne idee Platona [...]). 3. Problematyka epistemologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w sporze o źródła poznania i kryteria prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty (spór Sokratesa z sofistami o obiektywność i relatywność prawdy, aprioryzm Platona i teoria anamnezy [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty; 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie jednej poprawnej tezy ontologicznej i jednej poprawnej tezy epistemologicznej.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 poz. 493, z późn. zm.).

Przykładowe rozwiązanie

Teza ontologiczna: Dusza (bardziej niż ciało) jest podobna do tego, co boskie (co niezmiennie, niematerialne, nieśmiertelne, samoistne).

Teza epistemologiczna: Dusza nie jest poznawalna za pomocą zmysłów. / Dusza (w powiązaniu z ciałem) poznaje świat za pomocą ciała.

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje różne rozwiązania problemu tożsamości i zmienności bytu, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] wieczne idee Platona [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – wymienienie dwóch trafnych podobieństw.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

1. Niematerialność, niepoznawalność za pomocą zmysłów (jest podobna do tego, co niewidzialne).
2. Niezmiennność, nieśmiertelność, jest prostota (nierozkładalność).

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje różne rozwiązania problemu tożsamości i zmienności bytu, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] wieczne idee Platona [...]). 8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający:

	2) prezentuje spór o uniwersalia, rekonstruuje i porównuje zasadnicze stanowiska w tej kontrowersji, rekonstruuje wspierające je argumenty (nominalizm, realizm pojęciowy, umiarkowany realizm pojęciowy, konceptualizm). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty; 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.
--	--

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna charakterystyka relacji między pięknem a „rzeczami pięknymi” oraz podanie poprawnej nazwy stanowiska Platona w sporze o uniwersalia oraz porównanie ze stanowiskiem Arystotelesa.

1 pkt – poprawna charakterystyka relacji między pięknem a „rzeczami pięknymi” ALBO podanie poprawnej nazwy stanowiska Platona w sporze o uniwersalia oraz porównanie ze stanowiskiem Arystotelesa.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Charakterystyka: Według Platona „piękno samo” jest doskonałą, prostą, niezmienną, ogólną i niematerialną ideą, w której – w sposób niedoskonały – uczestniczą lub którą naśladują („odbijają”, egzemplifikują, konkretyzują) wszystkie jednostkowe rzeczy piękne.

Nazwa stanowiska: (skrajny) realizm pojęciowy / platonizm

Porównanie stanowisk: Platon reprezentuje skrajny realizm pojęciowy (przedmioty ogólne [uniwersalia, idee] istnieją samodzielnie i niezależnie od umysłu), a Arystoteles umiarkowany realizm pojęciowy. Według Arystotelesa idee istnieją niezależnie od umysłu, nie istnieją jednak samodzielnie, lecz w rzeczach jednostkowych jako ich formy (istoty).

Zadanie 4.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje różne rozwiązania problemu tożsamości i zmienności bytu, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] wieczne idee Platona [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający:

	1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty; 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy stanowiska wraz z poprawnym wyjaśnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa stanowiska: dualizm (psychofizyczny / antropologiczny / substancjalny).

Wyjaśnienie: Zgodnie z tezą dualizmu, człowiek składa się z dwóch odrębnych substancji, duszy i ciała, z których pierwsza jest niematerialna i nieśmiertelna, a druga materialna i śmiertelna.

Zadanie 4.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje różne rozwiązania problemu tożsamości i zmienności bytu, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] wieczne idee Platona [...]). II. Filozofia nowożytna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 1) [...] porównuje wybrane stanowiska ontologiczne [...] (dualizm R. Descartesa, monizm B. Spinozy, spirytualizm G. Berkeleya); V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty; 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie dwóch nazw stanowisk konkurencyjnych wraz z ich przedstawicielami.

1 pkt – podanie jednej nazwy stanowiska konkurencyjnego wraz z jego przedstawicielem
ALBO podanie dwóch nazw stanowisk konkurencyjnych.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

1. Pierwsze stanowisko

Nazwa: materializm / monizm materialistyczny / naturalizm antropologiczny

Przedstawiciel: Julien Offray de La Mettrie / Thomas Hobbes / Karol Marks

2. Drugie stanowisko

Nazwa: idealizm / spirytualizm / monizm spirytualistyczny

Przedstawiciel: George Berkeley

Uwaga: Akceptuje się odpowiedzi La Mettrie/Mettrie, Hobbes, Marks oraz nazwę monizm (bez przymiotnika).

Zadanie 5. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne, [...] rozumie argumenty wysuwane przeciwko poszczególnym tezom [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje różne rozwiązania problemu tożsamości i zmienności bytu, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] wieczne idee Platona [...]). 7. Wybrane zagadnienia związane z recepcją myśli antycznej. Zdający: 1) przedstawia związek filozofii św. Augustyna z platonizmem i neoplatonizmem, prezentując różnice między nimi wynikające z chrześcijańskiego charakteru myśli augustyńskiej (różnica między emanacją a stworzeniem z niczego, różnica między anamnezą i iluminacją, kwestia zła i łaski).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie modyfikacji poglądu dotyczącego teorii idei oraz koncepcji genezy świata materialnego.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie modyfikacji poglądu dotyczącego teorii idei ALBO poprawne wyjaśnienie modyfikacji koncepcji genezy świata materialnego.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Teoria idei: Według św. Augustyna idee nie istnieją niezależnie od umysłu, jak sądził Platon, lecz istnieją w umyśle Boga (jako jego pojęcia).

Koncepcja genezy świata materialnego: Według św. Augustyna świat miał początek i został stworzony przez Boga z niczego (bez żadnego uprzedniego materiału), a według Platona materia istniała odwiecznie i została ukształtowana przez Demiurga (Demiurg jest twórcą świata z odwiecznej materii).

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...].	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 1. w poprawny sposób wykonuje operacje definiowania, podziału logicznego (klasyfikacji) oraz typologii.

Zasady oceniania

1 pkt – trafna ocena dotycząca poprawności logicznej podanego przykładu wraz z poprawnym uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Ocena poprawności: Podane zdanie (na gruncie filozofii Platona) nie przedstawia poprawnego podziału logicznego.

Przykładowe uzasadnienie:

- Podział ten jest niepoprawny, ponieważ nie jest wyczerpujący – pomija np. nieśmiertelne dusze, które nie należą ani do podzbioru wiecznych idei, ani do podzbioru nietrwałych ciał.
- W filozofii Platona występują także dusze – byty, które nie są ani ideami, ani ciałami (rzeczami materialnymi).

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...].	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 3. odróżnia przesłanki i wnioski w rozumowaniu i potrafi wskazać przesłankę, która nie jest wyrażona wprost; 4. odróżnia rozumowania dedukcyjne od niededukcyjnych (niezawodne od zawodnych) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie przesłanki 2.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

Przesłanka 2.: Jeśli jest tak, że jeśli idee są wieczne, to nieprawda, że dusze są śmiertelne, to nieprawda, że dusze są wieczne.

Przesłanka 2.: Idee są wieczne i jeśli nieprawda, że dusze są śmiertelne, to nieprawda, że dusze są wieczne.

Uwaga: Przesłanka 2. może przybrać wiele postaci – wystarczy, by uzupełniony układ zdań (niekoniecznie spójny semantycznie) był podstawieniem dowolnej tautologii logicznej, np.: „Idee są wieczne i dusze są śmiertelne”, „Idee są wieczne i nieprawda, że dusze są wieczne”.

Zadanie 8. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	III. Filozofia współczesna. 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska w dwudziestowiecznej epistemologii, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] metoda fenomenologiczna E. Husserla [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie pięciu wersów tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie czterech wersów tabeli.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Termin	Źródłowo prezentująca naoczność	
indukcja		N
spostrzeżenie	T	
wnioskowanie		N
hipoteza		N
dyskurs		N

Zadanie 9. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	II. Filozofia nowożytna. 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) rekonstruuje [...] epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty (J. Locke’a koncepcja <i>tabula rasa</i> [...]). III. Filozofia współczesna. 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 1) rekonstruuje [...] wybrane stanowiska w dwudziestowiecznej epistemologii, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] metoda fenomenologiczna E. Husserla [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty; 5. zestawia poglądy autora z innymi według kryterium kontynuacji, modyfikacji lub przeciwstawienia.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie jednego podobieństwa i jednej różnicy.

1 pkt – poprawne wskazanie jednego podobieństwa ALBO jednej różnicy.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Podobieństwo: obaj filozofowie opierają poznanie na doświadczeniu (naoczności).

Przykładowe różnice:

- John Locke przyjmował tylko dwie odmiany doświadczenia (zewnętrzne/zmysłowe percepcje i wewnętrzne/duchowe refleksje), a Edmund Husserl uważał, że oprócz nich istnieje więcej odmian doświadczenia (intuicja aprioryczna, intuicja ejdetyczna, doświadczenie cudzej psychiki, doświadczenie wartości).
- John Locke interpretował doświadczenie zewnętrzne w sposób realistyczny (wrażenia zmysłowe pochodzą od rzeczy fizycznych), a Edmund Husserl w sposób idealistyczny (doświadczenie konstytuuje rzeczy).
- John Locke pojmował doświadczenie zmysłowe asocjacionistycznie lub sensualistycznie (jako wiązkę wrażeń), a Edmund Husserl holistycznie (jako ujmowanie całego przedmiotu w pewnym jego aspekcie).
- John Locke nie negował wartości wiedzy pochodzącej z dotychczasowego doświadczenia, natomiast Edmund Husserl wymagał, aby każdorazowo ugruntowywać wiedzę w źródło prezentującym doświadczeniu (redukcja fenomenologiczna).

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji [...]. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; [...] w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi.	III. Filozofia współczesna. 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska w dwudziestowiecznej epistemologii, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] metoda fenomenologiczna E. Husserla [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna charakterystyka jednego elementu metody.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

- Opis fenomenologiczny – dokładny opis danego zjawiska tak, jak ono się jawi podmiotowi.
- Wgląd w istotę (opis ejdetyczny) – określenie istoty poznawanego przedmiotu (istoty wspólnej dla różnych jego faktycznych i możliwych przejawów).
- Redukcja fenomenologiczna (pominięcie lub wyłączenie w poznaniu wcześniej nabytej teoretycznej wiedzy lub przekonań na temat poznawanego przedmiotu).
- Redukcja ejdetyczna (pominięcie lub wyłączenie w poznaniu tego, co dla przedmiotu nieistotne).
- Redukcja transcendentálna (pominięcie lub wyłączenie w poznaniu tezy o istnieniu świata zewnętrznego).
- Analiza konstytutywna – analiza aktów poznawczych świadomości i tego, w jaki sposób wyznaczają one treść poznawanego przedmiotu.

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

- 2 pkt – cztery poprawne odpowiedzi.
 1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.
 0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. P
2. F
3. F
4. P

Zadanie 12. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 4. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje [...] klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] hedonizm Epikura [...]). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wyjaśnienie różnicy między hedonizmem psychologicznym a hedonizmem etycznym oraz wskazane jednego starożytnego przedstawiciela hedonizmu etycznego.
 1 pkt – poprawne wyjaśnienie różnicy między hedonizmem psychologicznym a hedonizmem etycznym.
 0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Przykładowe wyjaśnienie:

- Według hedonizmu psychologicznego ludzie zawsze dążą do przyjemności (gdyż przyjemność jest jedynym lub najmocniejszym motywem działania), a według hedonizmu etycznego zawsze należy dążyć do przyjemności jako wyróżnionego dobra (dobra ostatecznego).
- Różnica między nimi polega na tym, że pierwszy stwierdza tylko pewien fakt (teza deskryptywna, opisowa), a drugi pozytywnie ocenia ten fakt (teza normatywna).
- Pierwszy z poglądów wyjaśnia działanie na poziomie motywacyjnym, a drugi moralnym (upatrując w nim źródła i kryterium moralnego wartościowania).
- Pierwszy traktuje dążenie do przyjemności jako naturalną skłonność, a drugi jako powinność.

Przedstawiciel: Arystyp / Epikur

Zadanie 13. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 4. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] hedonizm Epikura, etyka stoicka). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

- 2 pkt – trafne wskazanie filozofa, poprawne uzasadnienie wyboru oraz podanie jednego argumentu przeciw hedonizmowi etycznemu.
- 1 pkt – trafne wskazanie filozofa wraz z poprawnym uzasadnieniem wyboru ALBO trafne wskazanie filozofa oraz podanie jednego argumentu przeciw hedonizmowi etycznemu.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Filozof: Epiktet ALBO św. Tomasz z Akwinu

Przykładowe uzasadnienie:

- Epiktet jako stoik uznawał cnotę i związaną z nią rozumność za konieczne i wystarczające warunki dobrego życia. Stoicy – bardziej lub mniej radykalnie – odmawiali wartości afektom (uczuciom), w tym dążeniu do przyjemności, gdyż były one przeciwieństwem cnoty i rozumności.
- Św. Tomasz z Akwinu uznawał Boga za najdoskonalszy byt i dobro (cel) najwyższe, a dążenie do zjednoczenia z Bogiem za cel ludzkiego działania (szczęście doskonałe). / Św. Tomasz z Akwinu uznawał przyjemność za dobro subiektywnie zadowalające, które ze swojej istoty nie może być miarą dobra i zła moralnego (dobrego życia). / Dla św. Tomasza przyjemność jest dobrem, ale dobrem o niższej pozycji w hierarchii dóbr.

Argument przeciw hedonizmowi etycznemu:

- Argument nawiązujący do Epikteta: hedonizm etyczny jest fałszywy, gdyż błędnie identyfikuje cel ludzkiego życia: celem tym jest cnota, a nie przyjemność (przyjemność umysłowa może być co najwyżej oznaką cnoty) – kto koncentruje się na przyjemności, nie może osiągnąć cnoty. / Hedonizm etyczny jest fałszywy, gdyż błędnie przypisuje nadrzędną wartość zmysłowej przyjemności, a pomija rozumność, która charakteryzuje naturę ludzką – kto koncentruje się na przyjemności, nie może osiągnąć pełni człowieczeństwa.

- Argument nawiązujący do św. Tomasza z Akwinu: hedonizm etyczny jest fałszywy, gdyż błędnie identyfikuje cel ludzkiego życia: celem tym jest nie przyjemność, lecz umysłowa kontemplacja Boga (gdybyśmy preferowali przyjemność, nie doszlibyśmy do kontemplacji Boga). / Hedonizm etyczny jest fałszywy, gdyż błędnie przeszacowuje dobra przyjemnościowe, które są dobrami niższymi (gdybyśmy preferowali przyjemność, nie osiągalibyśmy dóbr wyższych, takich jak przyjaźń).

Zadanie 14. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...].	II. Filozofia nowożytna. 4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów [...] (etyka D. Hume'a, kantowska etyka obowiązku, utilitaryzm J.S. Milla).

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B1

Zadanie 15. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy (pytania) filozoficzne, [...] prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 4. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] hedonizm Epikura [...]). II. Filozofia nowożytna. 4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] kantowska etyka obowiązku [...]).

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne sformułowanie oceny moralnej z punktu widzenia hedonizmu etycznego oraz z punktu widzenia etyki Immanuela Kanta.
- 1 pkt – poprawne sformułowanie oceny moralnej z punktu widzenia hedonizmu etycznego ALBO z punktu widzenia etyki Immanuela Kanta.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

Ocena z punktu widzenia hedonizmu etycznego:

- Osoba z opisanej sytuacji postępuje moralnie słusznie, gdyż osiąga najwyższą wartość, za jaką – na gruncie hedonizmu – uznaje się przyjemność. Równocześnie działania tej osoby nie przyczyniają się bezpośrednio do cierpienia innych osób.

Ocena z punktu widzenia etyki Immanuela Kanta:

- Osoba z opisanej sytuacji postępuje moralnie niesłusznie, gdyż nie traktuje wówczas osób z należyтым im szacunkiem – traktuje je jako środek do celu (wbrew drugiej formule imperatywu kategorycznego) – osoby obmawiane stają się środkiem do czerpania przyjemności przez osobę obmawiającą lub do zabawiania innych osób.
- Osoba z opisanej sytuacji postępuje moralnie niesłusznie, gdyż (wbrew pierwszej formule imperatywu kategorycznego) nie można racjonalnie chcieć, by plotkowanie stało się powszechnym prawem. Gdyby plotkowanie stało się powszechnym prawem, zostałoby zniszczone zaufanie między ludźmi.

Zadanie 16. (0–25)

II. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; jasno prezentuje własne stanowisko w dyskusji, popiera je rzetelną argumentacją oraz przykładami; prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi, stosuje argumentację filozoficzną do rozpatrywania problemów życia codziennego i społecznego.

Kryteria oceniania wypracowania z filozofii

Kryterium			Punktacja		Max. liczba punktów
					25
I Sformułowanie stanowiska	Jasne sformułowanie stanowiska (tezy lub hipotezy), które lokuje się w problematyce pracy.		3		3
	Stanowisko lokuje się w problematyce pracy, ale jest sformułowane nieprecyzyjnie.		2		
	Niejednoznaczny związek między stanowiskiem a problematyką pracy lub brak stanowiska, a jedynie kontekst wskazuje na przekonania zdającego.		1		
II Uzasadnienie stanowiska	a) Adekwatne	Uzasadnienie jest bezpośrednio odniesione do stanowiska (wszystkie argumenty wiążą się ze stanowiskiem i przyjętym sposobem rozwiązania problemu).	3	3	18
		Luźny związek uzasadnienia ze stanowiskiem – zdający dostarcza argumentów w sprawie drugorzędnych elementów przyjętego rozwiązania problemu.	1		
	b) Trafne	Uzasadnienie poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu – kontrargumenty (argumenty zgodne oraz logicznie poprawne za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu). Odwołania do wiedzy nie zawierają błędów rzeczowych i logicznych.	4	4	
		Uzasadnienie na ogół poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu (poprawne oraz na ogół logiczne). Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	3		
		Na ogół poprawne argumenty tylko za przyjętym rozwiązaniem problemu . Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	2		
		Argumenty błędne. Rozumowanie zawiera sądy wzajemnie sprzeczne, zawiera rozumowania <i>non sequitur</i> . Liczne błędy rzeczowe (w tym rażące) i logiczne.	1		
		c) Poglębione	Rozbudowana argumentacja i kontrargumentacja. Zdający posługuje się więcej niż 1 argumentem za swoim stanowiskiem i więcej niż 1 argumentem podważającym stanowisko; rozpatruje problem z więcej niż 1 punktu widzenia). Argumenty są ważne (istotne), ich wprowadzenie uzasadnione jest przez zdającego. Swobodne posługiwanie się wiedzą i terminologią filozoficzną.	4	

		Argumentacja zrównoważona – zdający posługuje się przynajmniej 1 ważkim argumentem i 1 kontrargumentem. Uzasadnienie argumentacji wystarczające dla zrozumienia stanowiska zdającego. Sporadyczne użycie pojęć filozoficznych.	3		
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Uzasadnienie argumentacji ogólnikowe. Pojedyncze użycie pojęć filozoficznych lub ich brak.	2		
		Argumentacja wąska –zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Argumenty lub kontrargumenty nieistotne (drugorzędne). Uzasadnienie powierzchowne (infantylnie).	1		
	d) Krytyczne	Uzasadnienie obejmuje analizę krytyczną argumentów i kontrargumentów, zdający rozważa racje przemawiające na rzecz danych argumentów i uzasadnia wprowadzenie kontrargumentów.	4	4	
		Analiza krytyczna obecna, ale w stopniu niewystarczającym, np. bez uzasadnienia kontrargumentacji.	2		
	e) Nawiązania do innych dziedzin kultury	Zdający swobodnie nawiązuje/wykazuje związek między filozofią a innymi dziedzinami kultury (literaturą, sztuką).	3	3	
Zdający w niewielkim stopniu nawiązuje do innych dziedzin kultury.		2			
III Kompozycja pracy	Poprawna i przejrzysta kompozycja pracy – wyodrębnione i konsekwentnie uporządkowane części pracy niezbędne do jasnego sformułowania i uzasadnienia stanowiska.		2		2
	Zaburzenia w kompozycji pracy.		1		
IV Poprawność językowa	Praca napisana językiem komunikatywnym i na ogół poprawnym pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, fleksyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.		2		2
	Praca napisana językiem w większości komunikatywnym. Występują błędy fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne.		1		